

Ureja: glavni in odgovorni urednik Katarina Smodej in odbor za informiranje, ki ga sestavlja: Ivan Mauser — predsednik, Franc Koporec — podpredsednik in člani: Marinka Farčnik, Slavka Rojina, Francka Hribar, Zlata Marjančič in Dušan Stiglic. Tisk: ČP »Gorenjski tisk« v Kranju

LETO XVI. — 31. 10. 1972 St. 10

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA TEKSTILINDUS — KRANJ

tekstilec

IZ VSEBINE:

- Naši 9-mesečni poslovni rezultati
- Ob dnevu mrtvih
- Priprave za 8. kongres zveze sindikatov Slovenije
- Marjan Rožič v našem podjetju
- Razvojne možnosti tekstilne industrije
- Kako smo izpolnili plan v septembru
- Delo odbora za stanovanjske zadeve
- Navodila za varno delo z dvigalnimi vozički
- Združitev skupnosti zdravstvenega zavarovanja delavcev in kmetov
- 10. nagradna križanka

Naši 9-mesečni poslovni rezultati

Ob proizvodnih in poslovnih dosežkih v letošnjih devetih mesecih lahko z zadovoljstvom ugotovimo, da se pozitivni premiki nadaljujejo, kar potrjujejo tudi nekateri gospodarski rezultati, odnosi in stanja v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta. Spričo nevzdržnih, skoraj kritičnih razmer, v katerih se je podjetje v bližnji preteklosti nahajalo, pomeni to veliko gospodarsko sprostitev in dopušča, da zremo v prihodnost z nekaj več optimizma. Pogoj ob tem pa je, da celoten kolektiv še poveča svoje napore in prizadevanja, katera bi ob koncu leta pokazala še boljše rezultate. Hkrati pa je to tudi najboljši dokaz, da stabilizacije in izboljšanja ekonomskega položaja katerekoli proizvodne celice v našem gospodarskem prostoru ni mogoče doseči s parolami in iskanjem vseh mogočih krivcev navzven, čeprav je tudi njihov vpliv močan dejavnik in se mora upoštevati, pač pa z zagrizenim — vztrajnim in izboljšanim delom, sodobnejšo organizacijo, delovno disciplino in spremenje-

nimi odnosi med neposrednimi proizvajalci in njihovimi vodstvi. Le ob takšnih notranjih pogojih je možno pričakovati, da bo kolektiv uspešno reševal svoje naloge, ki bodo v bodoče še zahtevnejše. Pa poglejmo najprej nekaj proizvodnih kazalcev uspeha. Celotno proizvodnjo planirano za 9 mesecev smo po vrednosti dosegli s 111,8 %, pri čemer je znašala udeležba preje 112,3 %, tkanin pa 110 odstotka. Pri kvaliteti asortimenta izdelkov ni bilo bistvenih sprememb, dočim so se po surovinski sestavi preja in tkanine iz umetnih vlaken delno skrcile na račun večje predelave tkanin iz naravnih vlaken, pri čemer smo izdelovali več tkanin iz česanke. Po načinu dodelave, pa so v skupnem obsegu izdelanih tkanin, tiskane tkanine udeležene z 81 %.

Tehnična kvaliteta izdelkov se je v primerjavi z lanskim letom izboljšala za več kot 3 %. Zaznamujemo pa tudi dvig delovne storilnosti za približno 3 %. Gibanje delovne sile je bilo v tem obdobju nekaj mirnejše, saj so se odhodi

in prihodi delavcev zmanjšali za 43 %.

Osební dohodki so napram lanskemu istemu obdobju višji za 35 odstotkov. Tako zdaj pride na prečno zaposlenega delavca 1680 dinarjev. S tem pa kolektiv, razumljivo, ne more biti zadovoljen, saj za trud in prizadevanja pri svojem delu, ter za delež, ki ga prispeva družbi, kot protivrednost prejema zelo tenek kos kruha! To postane še očitnejše, če naredimo nekaj primerjav ali pa upoštevamo še vpliv nedavnih ukrepov na področju cen.

Rešitev iz položaja, v katerem je bilo podjetje do sedaj, je v modernizaciji strojnega parka, uvajanju nove tehnologije v proizvodne procese in preusmeritvi na kvalitetnejši in tržno bolj interesanten asortiman izdelkov. Vsi ti pogoji so narekovali izdelavo investicijskega sanacijskega programa, ki je bil temeljito pripravljen in se zdaj postopoma že uresničuje. Predvideva se, da bo uspešno zaključen do konca leta 1973.

Kot zadovoljliva lahko ocenimo prizadevanja na področju prodaje,

ki so bila uspešnejša od lanskega v tem času. Prodali smo za skoraj 22 % več tkanin kot smo jih letos izdelali. Med ukrepi za izboljšanje prodaje naj omenimo, da je bilo na domačem in tujem tržišču razprodanih tkanin s popustom podredno ceno v višini 16 % od celotne prodaje. To pa je v primerjavi

z lanskim letom skoraj za polovico manj. Tudi izvozni dosežki po količini so bili letos nekaj nižji kot lani v tem času. Vendar pa smo za izvoženi meter tkanine dosegli skoraj 27 % višjo povprečno ceno.

Nadalj. na st. 4

Ob dnevu mrtvih

Ponkoc Otto: Jokajoča, 1963, lesorez

V zvezi s pripravami na 8. kongres Zveze sindikatov Slovenije smo imeli 4. oktobra v podjetju volilno konferenco. Volilne konference se je kot gost udeležil tudi Vinko Kastelic, predsednik republiškega odbora sindikata družbene dejavnosti. Na konferenci je tekla razprava o pripravljenem gradivu za 8. kongres Zveze sindikatov Slovenije, ki bo novembra v Portorožu. Tega kongresa se bosta udeležili kot delegatki tudi članici našega kolektiva Metka Friškovec iz plemenitilnice II in Olga ing. Abramič, iz plemenitilnice I, ki sta bili po posebnih kriterijih soglasno izvoljeni na volilni konferenci.

Zveza sindikatov Slovenije bo na svojem 8. kongresu v novembru tega leta razpravljala o nadaljnjem delovanju sindikatov, ki bo izhajalo iz določenih idejnopoličnih osnov in sprejetih sklepov, ki bodo obravnavani in dopolnjeni v javni razpravi. Podan bo tudi osnutek sprememb in dopolnitev statuta ZSS, ter poročilo o delu v preteklih štirih letih.

V današnjem razgibanem družbenoekonomskem življenju tako v posamezni delovni organizaciji, kakor tudi v občini in na širšem območju, bodo sklepi kongresa še tem bolj pomembni, ker bo od njihovega uresničevanja v praksi odvisen razvoj in uveljavitev sindikalne organizacije v naslednjem štiriletnem obdobju. Opredelitev, vloga in akcijska usmerjenost ZSS se bo odražala predvsem v procesu nadaljnje graditve socialističnih in samoupravnih odnosov, pri premagovanju današnjih **družbenih protislovij**, v reševanju problemov, s katerimi se srečujemo v vsakdanji praksi v boju za novo kakovost odnosov v celotni družbeni reprodukciji. Narava današnjih družbenih protislovij je zgodovinsko utemeljena in je posledica **nerazvitosti produktivnih sil in premajhne idejnopolične moči** nosilcev socialističnega razvoja, delavskega razreda in vseh delovnih ljudi ter **konservativnih pritiskov** zoper socialistični družbeni napredek. Zato imamo vsak dan opraviti z določenimi ostanki preživelih družbeno ekonomskih odnosov, ki uporno reproducirajo neenakopravnost in podrejenost, odtujevanje presežnega dela in

razpolaganja z rezultati združenega dela. V bistvu gre za **temeljna protislovja** med družbeno lastnino in socialističnim samoupravljanjem na eni in državno lastninskimi ter birokratskimi in tehnokratskimi odnosi na drugi strani. Torej gre za nekakšen **konflikt med samoupravljanjem in vodenjem**. Kot posledica tega pa nastaja situacija, v kateri nosilci razširjene družbene reprodukcije in razpolaganja z družbenim kapitalom še niso **samoupravno organizirani delavci**, marveč **centri družbene moči** (funkcija strokovnega vodenja, prilaščanje pravice odločanja). Iz tega nujno prihaja do odnosov **nadrejenosti in podrejenosti** med ljudmi, zlasti tedaj, če delavci niso **splosobni** zavestno in organizirano nastopati pri obvladovanju in preusmerjanju stihijskih pritiskov in tokov, da bi služili ciljem socialističnega razvoja.

Samoupravljanja ni moč uresničevati brez udeležbe strokovno tehnološke, organizacijske in poslovne funkcije, ki pa v strokovno vodstvenih strukturah ne more uresničevati teženj po osamosvojitvi niti nekakšnim kompromisom za »sodelovanje« delavcev v samoupravljanju pod parolo »železne« discipline, »reda« in podrejanja individualnih interesov družbenim ali kolektivnim.

Vsa ta protislovja in konflikti so izraz stanja, v katerem se nahaja naš proces nedokončane socialistične revolucije. Kriza družbenega razvoja pa nujno terja, da zavestne socialistične sile odločneje nadaljujejo revolucijo z utrje-

vanjem moči in vpliva samoupravnih organiziranih delavcev.

Sistemske spremembe, institucije in drugi ukrepi so v revolucionarni praksi tisti instrumenti, ki jih mora samoupravna organizacija sama odkrivati v praksi. Seveda s temi ni moč odpraviti vseh protislovij in konfliktov. Tudi spontani pritiski delavcev jih ne rešujejo. Trajno presežati jih je mogoče le v revolucionarni in ustvarjalni praksi delavcev, samoupravno organiziranih v združenem delu, v državi in družbenopolitičnih organizacijah.

Delavci, organizirani v sindikatih, se morajo v svojih akcijah opirati na spoznanja in izkušnje lastne prakse delavskega gibanja in na znanost. Vendar s tem ni rečeno, da se sindikati borijo za »oblast«, ki bi jo izvrševali v imenu delavcev, temveč za to, da bi delavci sami postali samoupravno organizirana »oblast« in da bi na ta način odpravili oblast nad ljudmi sploh. Zaradi tega sindikati tudi ne smejo in nečejo biti »partner« katerikoli **centrov politične moči**, ker tudi za delavce ni in ne more biti cilj kakršnakoli delitev »oblasti« s komerkoli. Sindikati morajo biti organizirana socialna baza samoupravno organiziranih delavcev. S tem pa jih ni mogoče opredeljevati kot neko vzporedno silo samoupravljanja, temveč kot gibalno in nosilce pobud za delovanje samoupravnih institucij.

Naloge sindikatov v naslednjem štiriletnem obdobju bodo zelo obsežne in zahtevne. Njihova dejavnost bo obsegala področja ekonomskega, socialnega in kulturnega razvoja, ter krepitev socialne varnosti zaposlenih. Predvsem pa bo treba strniti prizadevanja pri tistih vprašanjih, ki so z vidika položaja delovnih ljudi zlasti pomembna. Naj omenim le nekatera.

Da bodo delavci lahko uresničili svojo politično oblast, je nujen

Nadalj. na str. 2

Pozno jeseni, ko je zemlja že mokra in mrzla, ko z dreves odpada zadnje listje, se spominjamo naših mrtvih. Množice ljudi se zgrinjajo na pokopališča prižigat svečke svojim dragim v spomin, katerih ni več med nami.

Ko stojimo pred grobovi, pokritimi s cvetjem, smo žalostni, ker vemo, da ležijo tam spodaj ljudje, ki so se nekoč prav tako veselili življenja, kot se ga veselimo danes mi. Pri tem se spominjamo, kako je nekdo umrl zaradi nenadne neozdravljive bolezni, drugi pri težki prometni nesreči, kako je nekdo omahnil mlad, dru-

gi spet v visoki starosti... Naši spomini posežejo še nazaj — v čase vojne, ko so padali tisoči in tisoči na bojiščih, v taboriščih, ob bombardiranju, kot talci, katerih ni mogoče prešteti.

Ob dnevu mrtvih obudimo spomine na naše najbližje, na tiste znane in neznanke, ki so nam kaj dobrega storili ali želeli, ki so trpeli in se borili, da je sedaj nam lažje. Spominimo se jih, da bo lučka njihovih del in spomin nanje še naprej pričal o njihovi navzočnosti med nami, pa tudi o našem dolgu in hvaležnosti do njih.

R. S.

Marjan Rožič v našem podjetju

10. oktobra nas je obiskal Marjan Rožič, sekretar Zveze sindikatov Jugoslavije. Spremljal ga je predsednik Občinskega sindikalnega sveta Stane Božič. V dveh polurnem razgovoru, ki ga je vodil direktor podjetja Dušan Horjak s strokovnimi sodelavci, predstavili samoupravnih organov, organizacije ZK in sindikata, smo gosti seznanili z gospodarsko situacijo podjetja, o proizvodnem in razvojnem programu, kakšna so naša stališča glede reševanja vprašanj stabilizacije, kako poteka delo pri uresničevanju ustavnih amandmajev, itd.

Sekretar Marjan Rožič je pohvalno ocenil naša prizadevanja pri odpravljanju notranjih problemov, ki so pravzaprav v kratkem času rodila sadove. V obdobju od leta 1967 do 1970 je imelo naše podjetje dokaj slabe perspektive. Največ težav nam je povzročala zastarelost strojnega parka. Podjetje je nabavljalo posamezno opremo nenačrtno, brez dolgoročnega programa in je zaradi tega šlo v velike notranje težave. V skladišču so nas bremenile tudi velike zaloge blaga. Poleg tega smo imeli še 7 milijard S dinarjev dolga za surovine in izplačane osebne dohodke. Tudi fluktuacija delovne sile je bila iz meseca v mesec večja, zato smo bili prisiljeni ukiniti skoraj v celoti 3. izmeno. Iz situacije, kjer je nastajalo že vprašanje obstoja podjetja, pa smo sklenili na-

praviti prelomnico. Najprej smo odprodali zaloge gotovih izdelkov, s sodelovanjem z Mariborskim inštitutom pa smo izdelali dolgoročen program razvoja podjetja, katerega bistveni del je moderen koncept tehnologije z delno preusmeritvijo proizvodnje.

Vsa naša prizadevanja so pokazala že prve ugodne rezultate. Tako smo že skoraj v celoti odplačali dolg, ki je predstavljal veliko breme, 7 milijard S dinarjev pa nam dolgujejo kupci. Zaradi tega smo zadožili strokovne službe v komercialnem sektorju, da poskrbe za to, da bomo imeli do konca leta največ še 4 milijarde S dinarjev odprtih računov, tako da bomo izboljšali našo likvidnost.

Podjetje polagoma pristopa k uresničevanju razvojnega programa, katerega pa smo bili prisiljeni že delno spremeniti zaradi pomanjkanja denarnih sredstev. Prvotno smo nameravali zgraditi v okolici Ptuja novo moderno predilnico, kjer ne bi imeli težav glede nove delovne sile. Ker nismo dobili nobenih kreditov, smo morali odstopiti od te variante. Naša družba bi morala v večji meri podpirati moderen koncept tekstilne industrije, bodisi z olajšavami pri davčnem sistemu, z devizno politiko, krediti itd., saj je v najbolj razvitih deželah tekstilna industrija na 2. mestu v industrijski strukturi.

V letošnjem letu smo začeli z gradnjo prve faze nove predilnice, ki bo locirana v obratu I. V avgustu prihodnjega leta bomo dobili prvi del strojne opreme za ta obrat, obenem pa bomo zaprli predilnico II ter jo preselili v obrat I. V izpraznjenih prostorih obrata II bomo uvedli novo proizvodnjo in sicer izdevo trde in poltrde folije.

V lanskem letu smo dvakrat povečali osebne dohodke, nakar se je za 50 % zmanjšala fluktuacija delovne sile. Do avgusta letos smo beležili normalne premike odhodov iz podjetja, zadnja dva mese-

ca pa se fluktuacija spet povečuje. Vzrokov za to je več: nasplošno pomanjkanje delovne sile v Kranju, povečanje cen življenjskih stroškov in pa prelivanje delavcev v druga kranjska podjetja, ki gradijo nove obrate in odpirajo nova delovna mesta. Sicer pa je tudi nadaljnja perspektiva za tekstil v kranjski občini slaba. Iz proizvodnega programa občine Kranj je razvidno, da se bo proizvodnja v podjetjih Iskra in Sava povečala za 100 %, kar narekuje ponovno potrebo po 2.100 novih delavcev.

V pogovoru je tovariš Marjan Rožič opozoril tudi na pomembne besede tovariša Tita iz intervjuja za zagrebški Vjesnik ter pismo tovariša Tita in izvršnega biroja ZK, ki praktično pomenijo nov pristop k uresničevanju družbene in gospodarske reforme in stabilizacije. Ta poziv narekuje, da se mora ves samoupravni mehanizem vključiti v uresničevanje zastavljenih ciljev ekonomske in poslovne politike. Le tako lahko pričakujemo, da bodo naša prizadevanja za stabilizacijo gospodarstva uspešna.

Razvojne možnosti tekstilne industrije

Direktor tekstilnega inštituta inštituta Maribor dipl. ing. Jože Kolarič je imel v začetku oktobra zanimivo predavanje o perspektivah in razvojnih možnostih tekstilne industrije v svetu in pri nas.

Predavatelj je nanizal celo vrsto podatkov iz katerih je razvidno, da se v svetu vedno bolj uporabljajo sintetična in umetna vlakna, tako da v strukturi surovinske osnove v industrijskih deželah že presegajo 50 % vseh uporabljenih vlaken. Za našo tekstilno industrijo je značilno, da še vedno uporablja precej celuloznih vlaken, zato prevladuje v nekaterih gospodarskih krogih mnenje, da je razvoj tekstilne industrije mogoč na nerazvitih področjih, čeprav v svetu prevladuje

mnenje, da ima tekstilna industrija svoje mesto prav v razvitih predelih zaradi proizvodnje umetnih vlaken, katerih industrija je na razvitih področjih. Tako je razvoj naše panoge v marsičem precej zaostal za svetovnimi tokovi v tekstilni industriji in iz tega sledi dejstvo, da je naša industrija iztrošena, večkrat nerentabilna itd. Vendar je dejstvo, da smo po vojni celotno amortizacijo odvajali, ko pa smo bili že iztrošeni, smo amortizacijo zadržali, vendar takrat se že nismo mogli postaviti na tako ekonomsko osnovo, da bi lahko korakali vzporedno z ostalimi vejami industrije. Tudi gibanje cen pri nas ni dovoljno za nadaljnji razvoj te panoge, saj se cene tekstilu dvigajo v povprečju pod dviganjem cen

ostalih izdelkov. Iz tega sledi, da naša industrija ne more biti akumulativna, dokler ne bo imela enakih pogojev kot ostale panoge industrije.

V razpravi po predavanju je prevladovalo mnenje, da za našo industrijo ne zahtevamo kakšnih privilegijev, vendar morajo biti pogoji gospodarjenja enaki kot za ostale panoge. Vendar če hočemo, da bomo to dosegli, moramo biti dovolj enotni, da bomo pred zveznimi in republiškimi organi nastopili z istimi, ne pa s kontradiktornimi gledišči. Prav to pa je včasih eden od vzrokov, da naša industrija nima tako trdnih pozicij kot ostale razvijajoče se panoge.

A. O.

Priprave za 8. kongres zveze sindikatov Slovenije

Nadalj. s 1. strani

pogoj, da delavci odločajo v celotnem procesu reprodukcije, da upravljajo in razpolagajo z dohodkom v temeljni organizaciji združenega dela (TOZD). Pri tem bo treba težiti k ustvarjanju takih odnosov med delavci v proizvodnji in blagovnem prometu, ki bodo temeljili na medsebojnem povezovanju in ustanavljanju skupnih organov ob zagotavljanju enako-

pravne udeležbe v dohodku in skupnem prevzemanju odgovornosti za razvoj in poslovni riziko. Pri tem bo nujno potrebno povečati vpliv kontrole samoupravno organiziranih delavcev na vse poslovne odločitve, katere so danes marsikje anonimne.

Zlasti bodo morali sindikati premagovati miselnost, da je neposredno in konkretno upravljanje in gospodarjenje delavcev z

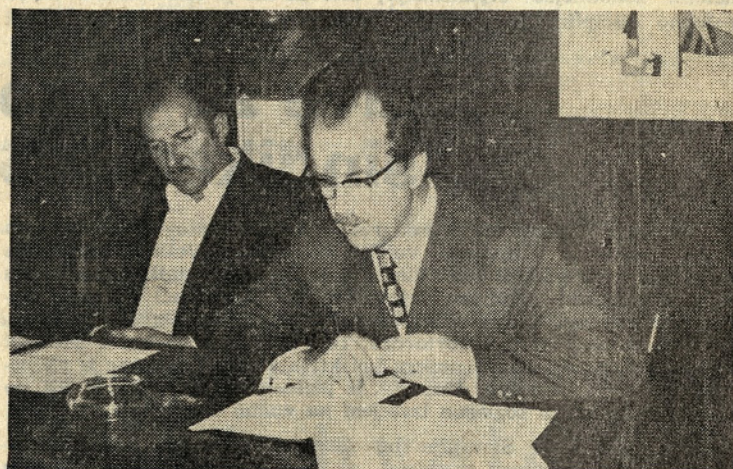
njihovim dohodkom v celoti, ki je obenem družbeni dohodek, nekakšna ovira za ekonomsko potrebno združevanje in sredstev za proizvodnjo in razvoj.

Utrditi bo treba pojmovanje, da je samoupravljanje gospodarjenja! Zaradi tega je tudi sodelovanje in delo v samoupravnih organih sestavni del procesa proizvodnje. Še zlasti ne bi smeli dopustiti, da morajo delavci sodelovati v samoupravnih organih le po svojem končanem rednem delu! Zahteva, da naj to delo zadrži značaj »političnega dela«, ki nima zveze z gospodarjenjem, kaže na tiste težnje, ki naj bi delo v samoupravnih organih iztisnile na rob in ga omejile na formalno industrijsko demokracijo.

Sindikati bodo nadaljevali delo na področju samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja v tej smeri, da bodo po dogovorjenem postopku sprejeti družbeni plani, da bo vsebina družbenih dogovorov v bodoče obvezovala le podpisnike, povečala naj bi se veljava samoupravno določenih sankcij v sporazumih, potrebno pa bo tudi izboljšati kriterije in merila za individualno udeležbo delavcev v povečanem dohodku in dopolnjevanju meril za udeležbo vseh delavcev v povečanju produktivnosti skupnega družbenega dela.

Prav tako je treba ugotoviti, da so sedanje sistemske rešitve še nepopolne in ne vzpodbujajo potrebnega povezovanja med gospodarskimi in negospodarskimi dejavnostmi. Problemi in konflikti, ki nastajajo zaradi tega znotraj teh dejavnosti ali med dejavnostmi, povzročajo permanentno nestabilnost. Vloga sindikatov bo na tem področju v prizadevanjih za izpopolnitev sistema samoupravljanja v negospodarskih dejavnostih.

Socialno ekonomski razvoj in socialna varnost delavcev bo terjala od sindikatov še posebnih prizadevanj, ker vemo, da mnoge razlike v naši družbi nastopajo zaradi neusklajenih blagovno tržnih odnosov, kateri kot posledica vnašajo socialne napetosti. Tu je potrebno dosledno in dognano vztrajati pri zagotavljanju življenjskega minimuma in njegovi opredelitvi na samoupravni osnovi.

Evgenij Valjavec med referatom

Nadalje je treba doseči brezplačno osnovno šolanje za vse. (Celodnevno varstvo v osnovni šoli; učbeniki od 1. do 8. razreda — ocena 26.000.000 din!)

Zagotoviti vsej mladini najmanj popolno osnovno izobrazbo! Danes še vedno 34 % mladih ne dokonča popolne osemletne šole. Skoraj 50 odstotkov mladine, ki se zaposli v proizvodnji, pa nima popolne 8-letne izobrazbe! S politiko štipendiranja in izobraževanja pa je treba doseči, da je slehernemu mlademu človeku dostopna tista stopnja izobrazbe, ki v skladu z družbenimi potrebami ustreza njegovim osebnim nagnjenjem! Pogoj družbenega napredka pa je tudi hitrejša spreminjanje kvalifikacijske strukture zaposlenih. V Sloveniji se izboljšuje prepočas! (Zadnji popis v Sloveniji: 47,8 % vseh zaposlenih, 60,3 % v industriji brez formalno priznane poklicne izobrazbe!) Sindikati se zavzemajo za izdelavo sistema šolanja in usposabljanja na podlagi poenotene nomenklature tipičnih poklicev. To naj bi zajemalo tudi izobraževanje ob delovnem mestu z nudenjem ustrezne moralne in materialne pomoči, kakor tudi permanentno strokovno in družbeno-ekonomsko izpopolnjevanje vodilnih delavcev (vsaka 4 leta preverjanje!)

Sindikati bodo svojo aktivnost okrepili tudi na področju usposabljanja delavcev za samouprav-

ljanje (seminarji najmanj 3 dni letno) pri vprašanih zaposlovanja, stanovanjski problematiki (6 % sredstev od bruto OD za stanovanjsko izgradnjo), nadalje pri pospešenem razvijanju otroškega varstva in skrbi za zaposlene matere (6-mesečni porodniški dopust — skrajšani delovni čas do 1 leta starosti otroka). Zagotoviti pa je treba tudi možnost za zdravo in kulturno izrabo prostega časa (rekreacija, šport TRIM, delovne športne igre; proti odtujevanju počitniških domov!)

Za vse te akcije in dejavnosti pa se pred sindikalno organizacijo postavlja zahteva po usposobljeni in izboljšani kadrovski strukturi v vodstvenih osnovnih sindikalnih organizacijah, ki morajo imeti ugled in vpliv na organizirano sindikalno članstvo in vse delavce. Zato morajo sindikati v svojih organizacijah razvijati in strokovno spremljati družbeno gibanje, obenem pa k sodelovanju pritegniti tudi znanstvene in strokovne institucije (Center za raziskovanje samoupravljanja pri ZSS).

Vse sindikalne organizacije pa morajo čimprej v statutih TOZD in delovnih organizacijah, v statutih občin in interesnih skupnosti predlagati konkretno opredelitev mesta in vloge sindikatov, ter na ta način doseči, da bodo možnosti in pogoji za delovanje delavcev združenih v sindikatih tudi normalno opredeljeni.

Vinko Kastelic, preds. odb. sind. družb. dejavnosti

Kako smo izpolnili plan v septembru

Predilnici sta v mesecu septembru dosegli sledeče rezultate:

MESEČNA IZVRŠITEV:

Mesečno skupaj	ef. kg 117,— %	bb. kg 112,— %
Predilnica I	108,7	109,6
Predilnica II	139,—	115,9

KUMULATIVNA IZVRŠITEV:

Mesečno skupaj	ef. kg 116,2 %	bb. kg 110,9 %
Predilnica I	107,4	108,7
Predilnica II	140,2	114,3

Predilnica I je proizvajala povprečni tex 25,08 (Nm 40) pri tem pa ima po letnem planu predviden tex 25,3 (Nm 39,5) kar je od dejansko predenega za 0,22 tex višji tex oz. za 0,5 nižja Nm. Mesečna kot kumulativna izvršitev plana je presežena zaradi proizvodnje v dela prostih dneh.

Zastoji so bili naslednji: premenjava surovin 4.638 vret. ur, čiščenje strojev 87.388 vret. ur, izpad el. energ. in popr. motorjev 6.844 vret. ur in popravila strojev 8.080 vret. ur.

Predilnica II je proizvajala povprečni tex 19,54 (Nm 51,2) pri tem pa ima po letnem planu predviden tex 17,03 (Nm 58,6) kar je od dejansko predenega za 2,51 nižji tex oz. za 7,4 višja Nm.

Mesečna kot kumulativna izvršitev plana je presežena zaradi proizvodnje v dela prostih dnevih.

Zastoji so bili naslednji: premenjava surovin 10.682 vret. ur, čiščenje 93.898 vret. ur in popravila 3.824 vret. ur.

Obe predilnici sta bili pravočasno oskrbovani z ustreznimi surovinami.

Osnovni plan po metraži 100,7 %, po votkih 99,7 %, kumulativno po metraži 100,9 % in po votkih 102,1 %.

Operativni plan po metraži 99,4 %, po votkih 99,9 %, kumulativno po metraži 101,3 %, po votkih 102,3 %. Kvaliteta izdelkov znaša 89,5 %, izkoriščanje statev 86,1 %. Asortiment se je pričel spreminjati zaradi novih artiklov oz. dispozicij.

Veliki problem, ki pa nastaja vse večje, je pomanjkanje delovne sile oz. velika fluktuacija saj je zadnjega v mesecu manjkalo po planu 22 ljudi. To stanje vpliva močno na proizvodnjo in kvaliteto, disciplino in red, ter nazadnje tudi na osebne dohodke.

Oskrba z materialom in surovinami poteka normalno, preja še vedno ni zadostno kvalitetna (posebno za srajčevino) kar se reklamira ustno in pisмено.

Plemenitilnici sta v mesecu septembru dosegli sledeče rezultate:

1. OBSEG PROIZVODNJE

	tm	m²
MESEČNA IZVRŠITEV	101,4 %	104,2 %
Plemenitilnica I	99,2 %	101,4 %
Plemenitilnica II	111,1 %	116,2 %
KUMULATIVNA IZVRŠITEV	112,7 %	113,— %
Plemenitilnica I	105,3 %	105,6 %
Plemenitilnica II	145,9 %	144,6 %

2. KVALITETA

Plemenitilnica I (plan plem. napak 10 %):	
Neregularnih tkanin s plem. napako:	7,4 %
Skupaj neregularnih tkanin:	7,7 %
Plemenitilnica II (plan plem. napak 1 %):	
Neregularnih tkanin s plem. napako:	1,18 %
Skupaj neregularnih tkanin:	23,25 %

3. USLUGE

Plemenitilnica I: za plemenitilnico II zunanje usluge	160.620 m
Plemenitilnica II: za plemenitilnico I zunanje usluge	75.794
	69.671 m
	194.986

Delo odbora za stanovanjske zadeve

Delo odbora za stanovanjske zadeve je zelo obširno, odgovorno in ni lahko, saj mora odbor trezno presojati pri odločitvah, ker na eni strani odloča o visokem številu sredstev podjetja, na drugi strani pa o človeku — našem delavcu, na katerega lahko nepravilna odločitev odbora tudi usodno vpliva. Tudi za posameznega člana tega odbora ta naloga ni lahka, ker se od njega zahteva, da je na sejah dosleden in pri odločitvah zelo objektivni ter pošten, torej ne sme biti pristranski; od njega se tudi zahteva, da pravilno tolmači stališča in odločitve odbora članom kolektiva, posebno pa prosilcem za stanovanje ali kredit, ki so pri tem neposredno prizadeti.

Kakor vsako leto je tudi letos odbor zadolžil svojo komisijo za preverjanje upravičenosti prosilcev, da je v mesecu aprilu in maju na terenu izvršila ogled in točkovala stanovanjske razmere vseh prosilcev za stanovanje, ki so v zadnjem času (od 15. aprila 1971 do 15. aprila 1972) vložili prošnjo za dodelitev stanovanja.

Odbor za stanovanjske zadeve imenuje delavski svet podjetja in to vsaki dve leti. Tako je bil ravno v letošnjem letu imenovan nov odbor, v katerem je ostalo le nekaj prejšnjih članov. Novoizvoljeni odbor je imel prvo sejo dne 9. 6. 1972, na kateri so bili člani odbora seznanjeni z nalogami in pristojnostmi odbora, s pravilnikom o delitvi stanovanj in posojil, z viri sredstev za stanovanjsko gradnjo, s splošno stanovanjsko problematiko podjetja, z nerešenimi problemi iz prejšnjih let itd. Praviloma bi moral odbor na tej seji sprejeti oziroma potrditi predlog prioritete liste socialno ogroženih prosilcev za stanovanje, vendar je ni mogel, ker je bilo ugotovljeno, da je treba najprej pripraviti spremembe in dopolnitve pravilnika oziroma pravilnik prilagoditi sedanjim razmeram in te spremembe naj bi se upoštevale že pri sprejemanju sedanje prioritete liste. Tako je odbor na tej seji dal strokovni službi le določene smernice za pripravo prioritete liste in pripravo sprememb pravilnika o delitvi stanovanj in posojil.

Med tem časom, ko so se vršile priprave za sprejem prioritete liste in priprave za spremembo pravilnika, je odbor imel dve seji, na katerih je obravnaval tekoče, vendar zelo nujne stvari.

Na 4. seji dne 24. 8. 1972 je odbor obravnaval in potrdil predlog prioritete liste socialno ogroženih prosilcev za stanovanje, ki je bila objavljena na vseh oglasnih deskah v podjetju. Na tej seji je odbor sprejel tudi spremembe in dopolnitve pravilnika o delitvi stanovanj in posojil, katere je obravnaval in potrdil tudi delavski svet podjetja na 4. redni seji dne 25. 9. 1972. Sedanja prioriteta lista je že prilagojena sprejetim spremembam v pravilniku.

V pravilniku so bili spremenjeni naslednji členi in se glasijo:

1. V 9. členu, pod točko 2, se doda nova točka
- c) Nepopolna družina:
 - z enim nepreskrbljenim otrokom 2 točki
 - za vsakega nadaljnjega nepreskrblj. otroka 1 točka.

2. Člen 11

Prednostni vrstni red za odkup stanovanj in za dodelitev posojil za individualno gradnjo stanovanja se izdela za vsakokratni odkup stanovanj in za vsakokratno raz-

4. PROBLEMATIKA

Plemenitilnica I

Mesečni osnovni plan je bil za 0,8 % nižje dosežen kot je bilo predvideno, medtem ko je bil operativni plan presežen. Kumulativni podatki pa kažejo ugodne proizvodne rezultate, ker je presežena planirana proizvodnja v tekočih in m². Proizvodnja je v teku meseca v redu potekala, kar je odraz tudi precej izboljšane kvalitete, kot je pa bila dosežena v preteklem mesecu. Nastopajo pa že težave zaradi pomanjkanja tkanin, ker preobsežen asortiment surovih tkanin onemogoča normalno sestavljanje proizvodnih partij. Nekaj težav je bilo tudi z izdelavo rotacijskih šablon in zakasnitev pri vzdrževalnih delih.

Plemenitilnica II

Osnovni plan je bil presežen v tekočih in m². Zvišala se je tudi količina zunanjih uslug, medtem ko so se interne usluge za plemenitilnico I močno zmanjšale. Poslabšala se je kvaliteta tkanin, zaradi presekanke tkanine na širinskem pralnem stroju, kar je bilo omenjeno že v poročilu za pretekli mesec. Obratovodstvo je zadolženo, da podvzame ukrepe, da do podobne poškodbe ne bo več prišlo, vendar je pralni stroj tako dotrajan, da ni mogoče zagotoviti popolne sigurnosti glede poškodb na tkaninah.

Največji problem je še vedno nepolna zaposlenost odnosno nenakomerna obremenitev kapacitet, kar povzroča poleg slabega doseganja kvote za OD tudi določene disciplinske in subjektivne probleme.

delitev namenjenih sredstev za individualno gradnjo stanovanj. Za uvrstitev v prioritetni vrstni imajo pravico vsi prosilci, ki izpolnjujejo pogoje in ki so vložili prošnjo v roku, ki ga določi odbor za stanovanjske zadeve.

Prednostni vrstni red za dodelitev stanovanj socialno ogroženim prosilcem je za posamezno kategorijo stanovanj veljaven toliko časa, dokler ne dobijo stanovanje vsi tisti prosilci, ki imajo ocenjene stanovanjske razmere z več kot 30 točk.

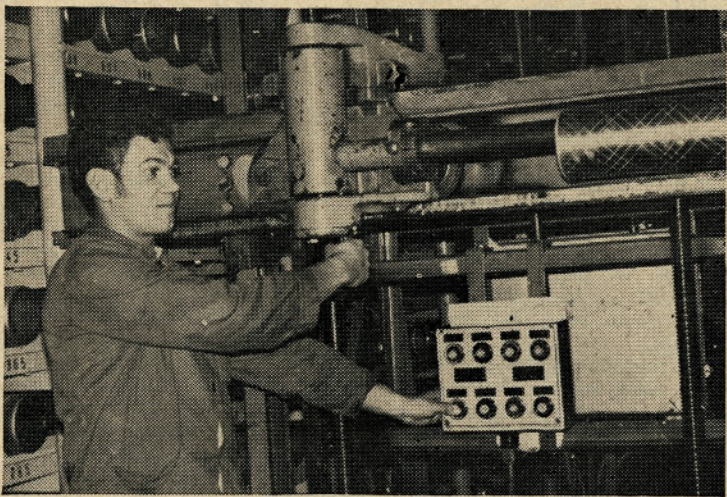
Za uvrstitev v novi prioritetni red imajo pravico vsi prosilci, ki so vložili prošnjo v roku, ki ga določi odbor za stanovanjske zadeve in ki izpolnjujejo pogoje, določene s tem pravilnikom.

3. Člen 14

Če strokovna služba ugotovi, da razmere tako spremenile, da bi po določilih tega pravilnika dobil manjše število točk, mora predlagati odboru za stanovanjske zadeve, da se stanovanjske razmere ponovno ocenijo in s tem se spremeni tudi vrstni red v prioritetni listi.

4. Člen 26

Člani kolektiva, ki prosijo za družinsko stanovanje, pa zaradi Nadalj. na str. 4.

V skladišču valjčkov

Tkalnici sta v mesecu septembru dosegli sledeče rezultate:

MESEČNA IZVRŠITEV	tm	votki	kvaliteta
Tkalnica I	116,1 %	115,7 %	90,9 %
Tkalnica II	100,7 %	99,7 %	89,5 %
Mesečno skupaj	110,8 %	109,9 %	90,5 %
KUMULATIVNA IZVRŠITEV:			
Mesečno skupaj	112,1 %	111,4 %	89,7 %
Tkalnica I	117,9 %	116,6 %	90,7 %
Tkalnica II	100,9 %	102,1 %	87,6 %

Tkalnica I

Mesečni osnovni plan je bil dosežen po metraži 116,1 %, po votkih 115,7 %. Letna kumulativna po metraži 117,9 % in po votkih 116,6 %.

Operativni plan je bil izvršen po metraži 108,5 %, kumulativno 109,— %. Kvaliteta izdelkov znaša v septembru 90,9 %, izkoriščanje statev pa je na 7,5 ur 93,4 %, asortiment artiklov se počasi menjava glede na letni plan 1973.

Rezultati dosežkov v proizvodnji so še kar zadovoljivi, saj se je

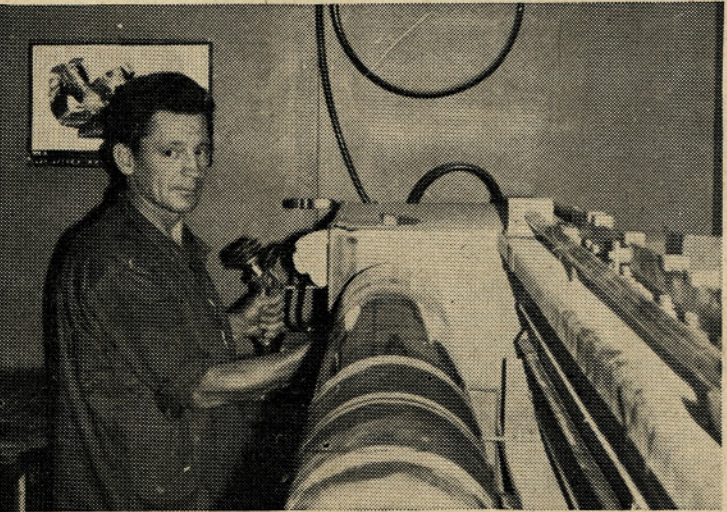
pojaval velik problem v pomanjkanju delovne sile.

V septembru je ostal obratovalni režim še vedno isti kot dosedaj.

Preskrba z materialom in surovinami teče še normalno kljub včasih nezadostni zalogi posameznih števk preje. Kvaliteta preje še ni zadovoljiva ter se zaradi večjih ali manjših napak reklamira ustno ali pisмено obema predilnicama.

Tkalnica II

Plan tkalnice II za september je bil dosežen sledeče:

Kopiranje roto šablon

V skladišču gotovega blaga

Navodila za varno delo z dvigalnimi vozički

Pred delom:

1. Dvigalni voziček mora biti tako izdelan, da so deli, ki pridejo v škarje, ustrezno dobro zavarovani.
2. Če dvigalni voziček ni brezhiben, ga delavec ne sme uporabiti.
3. Prav tako ne smejo biti poškodovane palete.
4. Palete morajo ustrezati dejanskim obremenitvam.

Med odlaganjem materialov na palete:

1. Pri odlaganju drobnega materiala uporabljamo palete, ki so opremljene z zabojem.
2. Pri odlaganju valjčastih predmetov kot so na primer osovine, gredi in podobni predmeti, uporabljamo palete, ki so opremljene s primerno oblikovanimi podstavki, oblike črke V in ki zanesljivo preprečujejo kotalkanje. To je tudi lažje izvedljivo v primeru, če imajo valjčasti materiali znane ponavljajoče dimenzije.
3. Pri različni proizvodnji ustrezajo palete le, če so opremljene na vsakem koncu z dovolj visokim in trdnim robnikom. Izogibajte se nestrokovnih improvizacij, ker so najbolj nevarne! Ne uporabljajte pri tem pločevinastih odrezkov z ostrimi robovi. Delavci si ob ostrih robovih lahko odrgnejo noge, pri takšnih poškodbah pa lahko pride do hudih infekcij.
4. Če so zobniki z daljšim pestom od širine zob in če so nastavljeni drug na drugega, se lahko zrušijo.
Pri zlaganju takšnih in podobnih materialov se ravnamo tako kot to delajo zidarji z opeko; zidajo tako, da zgornji kos opeke z lastno težo veže dve ali več spodnjih opek.
5. Material moramo vedno tako zložiti, da se spodnji kos pri odstranjevanju zgornjega komada ne more zvrniti ali pasti s palete.
6. Palete ne smemo preobremenjevati in jo polniti z večjo težo, kot jo zmore prevažati dvigalni voziček.
7. Material ne sme biti previsoko naložen, ker se lahko zvrne in povzroči nesrečo. Če ima material ostre robove, mora delavec uporabljati varovalne rokavice, predpasnik in še druga primerna osebna varovalna sredstva. H-R

Združitev skupnosti zdravstvenega zavarovanja delavcev in kmetov

Skupščina Skupnosti zdravstvenega zavarovanja delavcev Kranj in Skupščina Skupnosti zdravstvenega zavarovanja kmetov Kranj sta na podlagi določil Zakona o zdravstvenem zavarovanju in Zakona o referendumu in Statutov obeh skupnosti 10. in 16. oktobra 1972 sprejeli sklep, da se razpiše referendum o izenačitvi pravic iz zdravstvenega zavarovanja delavcev in kmetov o združitvi obeh skupnosti v Skupnost zdravstvenega zavarovanja delavcev in kmetov Kranj.

Referendum bo v nedeljo 19. novembra 1972 za zavarovanje: kmete, upokojene, obrtnike in pri njih zaposlene osebe (tudi vajence od 15. leta starosti) ter ostale. V ponedeljek, 20. novembra 1972 pa za zavarovanje, zaposlene v delovnih organizacijah.

Delavci in kmetje — proizvajalci v samoupravljalni družbi

Ko govorimo o združevanju skupnosti zdravstvenega zavarovanja delavcev in kmetov, moramo imeti pred seboj nekaj dejstev, ki so značilna in pomembna bodisi za vso Slovenijo, bodisi za Gorenjsko. Na združitvi obeh zavarovanj je treba gledati iz zgodovinskega vidika tako glede na razvoj Gorenjske kot glede na razvoj naše republike. Pred pol stoletja je prevladoval na Gorenjskem izključno kmečki življenjski je predstavljala zaledje delovne sile za nastajajočo industrijo že v stari Jugoslaviji. Vsi se še dobro spominjamo, da je bil v času narodnoosvobodilne borbe kmeti tisti, ki je našim osvobodilnim enotam ne samo materialno pomagal, ne samo, da je s svojim obstojem omogočil nastanek in uspešen razvoj NOB, temveč je tudi sam aktivno, skupaj z delavci in ostalimi udeleženci NOB sodeloval v naših enotah in tako na oba načina omogočil uspešno vodenje in zmagoviti konec NOB ter izvedbo revolucije. Nič manjša ni bila vloga kmetov po osvoboditvi. Vemo, da takrat nismo imeli kmetijskih posestev v socialističnem sektorju, niti ni bila razvita industrija. Vse to je bilo šele v razvoju. V časih, ko sta nam tako zahod kot vzhod zaprla vrata pomoči, smo bili tako glede prehrane kot glede izvoza odvisni predvsem od naših kmetov. Dejansko smo se takrat izvlekli iz

težav na račun kmetijske proizvodnje in na račun naše surovinske baze, ki je bila deloma spet kmečka, to se pravi posek in izvoz lesa, deloma pa rudarskega značaja. Osnovno težišče našega ekonomskega razvoja po osvoboditvi je bilo predvsem v največji možni meri industrializirati in elektrificirati našo državo. Vse to pa je zahtevalo izredne napore tistega prebivalstva, ki je že delal v industriji kot tistega, ki je bil izven industrije. Jasno je, da smo

v teh ekonomskih težavah in zaradi industrializacije in elektrifikacije usmerili vse sile predvsem v razvoj teh dveh ključnih področij. Zaradi tega je prišlo do zastajanja kmetijske proizvodnje, tako socialističnega sektorja, še bolj pa zasebnega in da je bil rezultat takega položaja slaba ekonomska moč individualnega kmeta, kar skušamo šele v zadnjih letih popravljati na ta način, da bi kmet povečal svojo ekonomsko moč in dejansko postal tržni proizvajalec z individualnimi sredstvi za proizvodnjo. Na ta način pridemo do tega, da so danes pravzaprav tako delavci kot kmetje proizvajalci v samoupravni družbi, v kateri si ne moremo zamišljati ne enega ne drugega brez medsebojnega sodelovanja in prizadevanja za čim večji napredek tako v kmetijstvu kot v industriji.

Nadalj. na str. 5

Poslovni rezultati ...

Nadalj. s 1. strani

Zaloge nedovršene proizvodnje in gotovih izdelkov naj bi do konca leta dosegle normalni obseg. S tem bi v poslovanju odpadel hud pritisk, ki je bil v preteklih nekaj letih stalno prisoten. Komercialna prizadevanja bi se na ta način prusmerila in poglobila na tistih področjih, ki bodo nudila ugodnejši in donosnejši plasman naših izdelkov.

Kot posledica splošnega notranjega izboljšanja gospodarskega položaja podjetja, ob upoštevanju navedenih poslovnih dosežkov, je nastalo tudi kvalitativno izboljšanje tekočih finančnih odnosov. Finančna likvidnost je pozitivna in se je napram lanskim izboljšala za 37 %. Kljub temu ugodnemu dosežku pa se težave s tekočimi denarnimi sredstvi niso v ničemer zmanjšale, temveč celo zvečale, ker so vplivi druge devalvacije, podražitev reprodukcijskega materiala, ter splošnih gospodarsko-finančnih omejitev še vse preveč občutni.

Ugodno sliko nam dajo tudi nekateri gospodarski kazalci, ki so se napram lanskemu 9-mesečnemu obdobju izboljšali takole: poslovna rentabilnost za več kot 4 %,

ekonomičnost za skoraj 15 %, gospodarska storilnost za 30 % in družbena rentabilnost za več kot 3 %.

Ni dvoma, da je doseženi finančni rezultat posledica notranje gospodarske sprostite ter kvalitativnejšega dela in poslovanja, predvsem na račun gospodarnije oskrbe z osnovnimi surovinami, izboljšane tehnične kvalitete izdelkov in normalnejšega poteka prodaje. Z delitvijo ostvarjenega finančnega rezultata, ki je ugodnejši kot v preteklih letih, smo pokrili močno povečane materialne stroške, za 35 % povečane osebne dohodke ter dosegli znatno boljši ostanek dohodka.

Do konca leta ni ostalo več dosti časa. Pred nami je tudi obravnavanje gospodarskega načrta za prihodnje leto. Zato je potrebno storiti napore, še posebno na tistih poslovnih področjih, ki bodo celotnemu delovnemu kolektivu prinesli še boljše rezultate. To so predvsem: kvaliteta izdelkov, izpolnjevanje izdelavnih rokov, delovna disciplina, uspešna prodaja in pravočasen začetek obratovanja investicij, ki jih predvideva sanacija. EVA

Stanovanjske zadeve ...

Nadalj. s 3. strani

težkih socialnih razmer ne morejo vplačati potrebni znesek za odkup novega stanovanja, se rešujejo na ta način, da se jim dodeli stanovanje v družbeni lasti in privatna stanovanja, nad katerimi ima podjetje razpolagalno pravico. Med ta stanovanja se štejejo tudi stanovanja, ki jih podjetje pridobi vsako leto iz naslova amortizacije stanovanj.

Za socialno ogroženega prosilca se šteje delavec, kateremu poleg slabih stanovanjskih razmer, mesečni dohodek na člana družine ne presega 800,— dinarjev.

Praksa je pokazala, da so bile navedene spremembe v pravilniku neobhodno potrebne. Za dodatno točko v členu 9 so bili člani odbora mnenja, da je treba materam in očetom z neposkrbljenimi otroci, to je nepopolnim družinam pomagati z dodatnimi točkami, ker so te družine že itak prizadete, saj mora eden sam skrbeti za vzgojo, preživljanje in za streho svojih otrok.

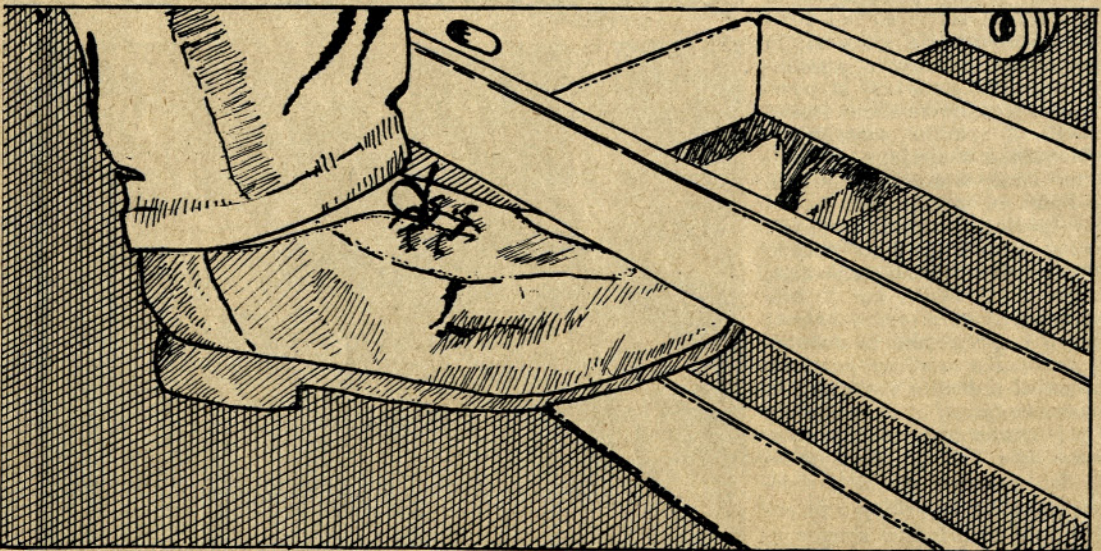
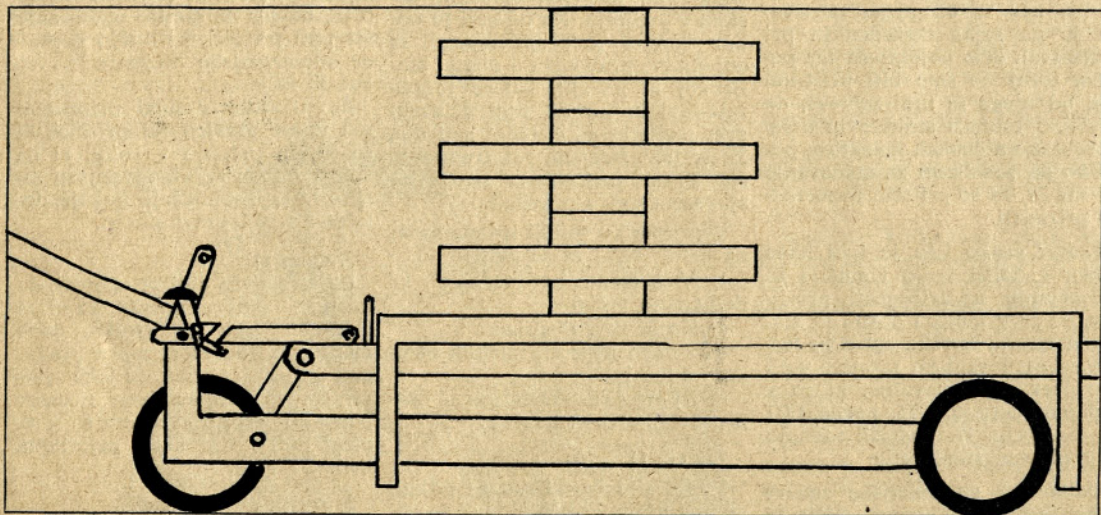
Do spremembe 11. člena pa je prišlo zaradi tega, ker so se dolgoletni delavci v podjetju stalno pritoževali, da nikdar ne pridejo na vrsto za stanovanje, kljub težkim stanovanjskim razmeram, kar je bilo tudi res. Vsakoletno sprejemanje prioritete liste in uvrščanje novih prosilcev v prioriteto listo, je stare delavce, ki po več let čakajo na rešitev svojega stanovanjskega problema, izpod-

bijalo nazaj v prioritetni listi. To so povzročali novi delavci, ki so imeli komaj toliko let zaposlitve v podjetju, da so izpolnjevali pogoje v pravilniku, si ustvarili družino in se naselili v kakšnih zaslih prostorih. Pri točkovanju njihovih stanovanjskih razmer so dobili tako visoko število točk, da so vse ostale prosilce v prioritetni listi prekoračili s številom točk in prišli na prvo mesto. Zato je bil odbor mnenja, da se prioriteten lista ne spreminja, dokler niso rešeni prosilci do določenega števila točk, kjer se smatra za mejo med težkimi in znosnimi stanovanjskimi razmerami. V 26. členu pa je bil maksimum osebnih dohodkov na člana družine zvišan od 500 na 800,— N. din zaradi zvišanja življenjskih stroškov.

Dne 2. 10. 1972 je odbor imel 5. redno sejo, na kateri je med drugim obravnaval tudi pritožbe na objavljeno prioriteto listo socialno ogroženih prosilcev, toda odbor liste dokončno še ni potrdil, ker se za dva primera ni mogel odločiti ali se smatra za socialno ogroženi družini ali ne, treba je še določene stvari preveriti. Odbor je moral vse pritožbe zavrniti, ker nihče od teh, ki so se pritožili, po našem pravilniku ne izpolnjuje pogojev za uvrstitev v to prioriteto listo.

Dokončno potrjena prioriteta lista socialno ogroženih prosilcev bo objavljena v prihodnji številki Tekstilca.

H. Francelj

Skica za ravnanje pri delu z dvigalnimi vozički

Združitev skupnosti...

Nadalj. s 4. strani

Enake pravice v zdravstvenem zavarovanju

Prav tako je zato tudi pomembno z vidika enotnega obravnavanja s strani zdravstvene službe, da imata obe skupini, ki sta sedaj ločeni v pogledu pravic iz zdravstvenega zavarovanja, enake pravice in da ju zdravstvena služba tako s preventivnimi kot s kurativnimi akcijami obravnava enotno kot prebivalce z enakimi pravicami. Razlike med pravicami v delavskem in kmetijskem zdravstvenem zavarovanju so dosedaj občutne predvsem v višini prispevkov k stroškom zdravljenja, ki jih plačujejo zavarovanci sami. Prav tako niso ekonomsko in socialno zaščiteni v primeru bolezni. Z združitvijo bomo dosegli nadaljno stopnjo samoupravljanja na tem pomembnem področju družbene dejavnosti.

Socialni razlogi

Spričo hitrega razslojevanja zaradi izrednih potreb po delovni sili v industriji so nastali na našem podeželju določeni problemi. Danes imamo vrsto opuščenih kmetij, kjer živijo bodisi ostareli kmetje oz. ljudje, ki nimajo no-

bene ekonomske perspektive niti moči za normalno kmetijsko proizvodnjo. Ta problem kar zadeva zdravstveno zavarovanje v bistvu rešujejo kmetje sami oz. sklad zdravstvenega zavarovanja kmetov. Ta problem je morda za marsikoga nepomemben pa tudi neznan. Podatki pa kažejo kako visoko je število kmetijskih zavarovancev, katerih katastrski dohodek je izpod 3.000,— din. Na takem posestvu se ni mogoče niti preživljati, kaj pa še plačevati prispevke za zdravstveno zavarovanje, za pokojninsko zavarovanje, prispevek občini in ostale obveznosti. Zavarovanci sklada zdravstvenega zavarovanja kmetov so spričo tega problema že večkrat zahtevali, naj se z zakonom o zdravstvenem zavarovanju točno določi status kmeta, ker so hoteli na ta način doseči, da bi vsi zavarovanci z izpod 3.000,— din katastrskega dohodka izpadli iz zdravstvenega zavarovanja kmetov in da bi širša družbena skupnost prevzela riziko za zavarovanje te kategorije prebivalstva. Toda na ta način se ta problem do sedaj ni reševal, pač pa tako, da so skupščine občin in republika prispevale del sredstev za socialno ogrožene kmete. To je eden od nadaljnjih socialnih razlogov, ki govori v prid temu, naj bi se bre-

me zavarovanja določenih kategorij našega prebivalstva preneslo na riziko širše družbene skupnosti.

Prispevek, zvišan le za 0,08 %

Končno, kar velja predvsem za nas na Gorenjskem. Če govorimo o združitvi obeh skladov in če razpravljamo o edini možni varianti, t. j. da se obremenitev kmetijskih zavarovancev zaradi izenačenih pravic v zdravstvenem zavarovanju ne povečuje, potem znaša razlika za pokrivanje stroškov večjih pravic 1.600.000,— din, kar predstavlja povečanje stopnje prispevka za zdravstveno zavarovanje za 0,08 %. Ta izenačitev pravic in združitve skladov iz ekonomskega vidika sploh ni problem. Skupščina skupnosti delavskega zavarovanja je tudi predlagala, da bi to razliko v letu 1973 pokrili iz presežka dohodkov v letu 1972. Tako ne bi bilo potrebno povečevati stopnje že drugo leto, temveč šele leta 1974. Iz gorenjske perspektive je ta združitev popolnoma utemeljena, ker imamo na Gorenjskem še zelo malo kmetijskega prebivalstva. Če hočemo da to število obdržimo in da postanejo ti kmetje dejanski proizvajalci v kmetijski proizvodnji, potem moramo tudi s takim ukrepom, kot je izenačitev pravic v zdravstvenem zavarovanju in kot je uvedba pokojninskega zavarova-

vanja, dati mladim, ki rastejo danes na podeželju, lepšo in sigurnejšo prihodnost, kot pa so jo imeli njihovi starši. Poleg tega je v interesu vse družbene skupnosti naše republike in celotne Jugoslavije, da se mreža individualnih kmetijskih proizvajalcev obdrži in ojača posebno tudi v hribovitih predelih naše regije. Kmetje so bili in bodo v bodoče še bolj važna postavka v konceptu splošnega ljudskega odpora v slučaju potre-

be in zato je nujno, da jim ta družbena skupnost zagotovi take pogoje za življenje in delo, da bodo z veseljem in zavestno sodelovali, kadar in če bi bilo potrebno. Skratka, treba je zagotoviti, da se bodo tisti, ki se bodo odločili za kmetijsko proizvodnjo počutili kot enakovredni proizvajalci v socialistični družbi z vsemi ostalimi prebivalci, ki delajo na drugih področjih naše družbene in ekonomske ureditve.

Marjan Strniša, vodja proizvodnje predilnice

Kdaj se bomo upokojili

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

V današnji številki objavljamo IV. in V. poglavje Zakona o temeljnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, v katerem je obravnavano USKLAJEVANJE POKOJNIN in pa PRIDOBITEV IN DOLOČITEV PRAVIC BORCEV NARODNOOSVOBODILNE VOJNE.

IV. USKLAJEVANJE POKOJNIN

34. člen

Pokojnine se morajo usklajevati z ekonomskimi gibanji na območju skupnosti, in sicer:

da se ohrani realna vrednost pokojnin v zvezi z gibanjem življenjskih stroškov;

da se povečajo pokojnine v zvezi s porastom družbene produktivnosti dela, nastale iz naslova minulega dela zavarovancev, odvisno od porasta osebnih dohodkov.

Na podlagi razlik, ki nastanejo pri razmerjih v ravni pokojnin, uveljavljenih v posameznih razdobjih, se opravi obvezno usklajevanje med prej odmerjenimi in pozneje odmerjenimi pokojninami. Po tem naslovu se lahko usklajujejo vse pokojnine ali pokojnine, uveljavljene v posameznih razdobjih, za vse upokojele ali za posamezne kategorije upokojevc.

Pri usklajevanju pokojnin se upoštevajo merila in kriteriji, ki jih določajo družbeni dogovori in samoupravni sporazumi, s katerimi se usmerja delitev dohodka in osebnih dohodkov.

Denarna nadomestila za telesno okvaro se usklajujejo po merilih in na način, kot to določa zakon ali splošen akt skupnosti.

V. PRIDOBITEV IN DOLOČITEV PRAVIC BORCEV NARODNOOSVOBODILNE VOJNE

35. člen

Udeleženci narodnoosvobodilne vojne so po tem zakonu zavarovanci, ki se jim ves čas od vstopa v narodnoosvobodilni boj oziroma od začetka aktivnega in organiziranega dela za narodnoosvobodilni boj do 15. maja 1945 dvojno šteje v posebno dobo (v nadaljnjem besedilu borci NOV).

Borci narodnoosvobodilne vojne pred 9. septembrom 1943 (v nadaljnjem besedilu: borci NOV pred 9. 9. 1943) so po tem zakonu borci NOV, ki so stopili v narodnoosvobodilni boj oziroma so začeli aktivno in organizirano delati za narodnoosvobodilni boj pred 9. septembrom 1943, ter borci NOV, ki so postali jugoslovanski državljani po mirovni pogodbi z Italijo ali so bili kot jugoslovanski državljani stalno nastanjeni na ozemlju, ki je bilo s to pogodbo pripojeno Jugoslaviji, oziroma ki so na podlagi memoranduma o soglasju

o Svobodnem tržaškem ozemlju z dne 5. oktobra 1954 izenačeni v pravicah in dolžnostih z jugoslovanskimi državljani in so stopili v narodnoosvobodilni boj oziroma začeli aktivno in organizirano delati za narodnoosvobodilni boj do 13. oktobra 1943.

36. člen

Pravico do starostne pokojnine pridobi borec NOV pred 9. 9. 1943:

ne glede na starost — ko dopolni pokojninsko bodo 35 let (moški) oziroma 30 let (ženska); ko dopolni starost 55 let (moški) oziroma 50 let (ženska) — če ima najmanj 20 let pokojninske dobe, dopolnjene kadarkoli, od tega pa najmanj 10 let zavarovalne dobe.

Borc NOV pred 9. 9. 1943, ki ima pokojninsko dobo najmanj 15 let in od tega zavarovalno dobo najmanj 10 let, lahko posebna komisija ne glede na starost izjemoma prizna pravico do starostne pokojnine, če spozna, da je to potrebno glede na njegovo splošno zdravstveno stanje in delovno zmožnost. Posebna komisija se ustanovi na način, ki ga določa zakon.

Borci NOV pred 9. 9. 1943 lahko pridobijo pravico do starostne pokojnine, ko izpolnijo pogoje, predpisane v tem členu, ne glede na to, kdaj jim je prenehalo zavarovanje.

V desetletno zavarovalno dobo iz prvega in drugega odstavka tega člena se vštevajo enojno tudi vsa obdobja, ki se borcem NOV po tem naslovu dvojno vštevajo v pokojninsko dobo.

Borec NOV pred 9. 9. 1943 se lahko opredeli, da uveljavi pravico do starostne pokojnine ob pogojih iz 9. člena tega zakona, s tem, da se mu obdobja posebne dobe, ki se štejejo dvojno, računajo v pokojninsko dobo enojno, če je to zanj ugodnejše.

37. člen

Borec NOV pred 9. 9. 1943, ki zaradi invalidnosti ne more opravljati svojega dela nad polovico polnega delovnega časa, ne glede na to, ali bi morda mogel po poklicni rehabilitaciji ali brez opravljanja drugega ustreznega dela, pridobi pravico do invalidske pokojnine, če izpolnjuje pogoje glede pokojninske dobe za pridobitev pravice do te pokojnine.

38. člen

Pri izračunu pokojninske osnove za borca NOV pred 9. 9. 1943 se vzame mesečno povprečje osebnih dohodkov, ki jih je borec dobil v zadnjih petih letih zavarovanja pred uveljavitvijo pravice do pokojnine, če je to zanj ugodnejše, pa se pokojninska osnova izračuna enako kot drugim zavarovancem.

Osební dohodki iz prejšnjih let zavarovanja (prvi odstavek tega člena) se valorizirajo tako, da se prejšnji osebni dohodki preračunajo na raven osebnih dohodkov iz koledarskega leta, iz katerega je bil vzet osebni dohodek za izračun pokojninske osnove, če je to za borca ugodnejše, pa se osebni dohodki valorizirajo enako kot drugim zavarovancem v smislu četrtega odstavka 10. člena tega zakona.

Borc NOV pred 9. 9. 1943, ki je poleg osebnega dohodka dobival po posebnih predpisih tudi dodatek za borce, se tudi ta dodatek vštevava v osebni dohodek za izračun pokojninske osnove.

Pri odmeri pokojnine za borca NOV pred 9. 9. 1943 se vzame najmanj pokojninska osnova, ki ustreza povprečju osebnih dohodkov delavcev v Jugoslaviji v zadnjem letu pred letom, v katerem se uveljavlja pokojnina.

39. člen

Borc NOV pred 9. 9. 1943 se odmeri starostna pokojnina, uveljavljena po 36. členu tega zakona, ter invalidska pokojnina, če je zanj to ugodnejše, v odstotku od pokojninske osnove (38. člen) glede na pokojninsko dobo in znaša za 15 let pokojninske dobe za moške 45 %, za ženske pa 47,5 % pokojninske osnove. Za vsako nadaljnje leto pokojninske dobe se ta pokojnina poveča moškemu za 2 %, ženski pa za 2,5 % pokojninske osnove, z omejitvijo, da sme tako odmerjena pokojnina znašati največ 85 % pokojninske osnove.

Zavarovanci iz prvega odstavka tega člena, ki uveljavijo invalidsko pokojnino s pokojninsko dobo manj kot 15 let, se odmeri invalidska pokojnina moškemu v višini 45 % oziroma ženski v višini 47,5 % pokojninske osnove.

Zavarovanci iz prvega odstavka tega člena, ki uveljavijo pokojnino s pokojninsko dobo manj kot 35 let (moški) oziroma manj kot 30 let (ženska), ter zavarovanci iz drugega odstavka tega člena se njen znesek, obračunan po dopolnjeni pokojninski dobi, poveča za 60 % z omejitvijo, da sme tako povečana pokojnina znašati največ 85 % pokojninske osnove.

40. člen

Borec NOV, ki je stopil v narodnoosvobodilni boj oziroma začel aktivno in organizirano delati

za narodnoosvobodilni boj 9. septembra 1943 ali pozneje, pridobi pravico do pokojnine ob enakih pogojih kot drugi zavarovanci in se mu pokojnina odmeri na enak način kot njim.

Zavarovanci iz prvega odstavka tega člena, ki uveljavijo na podlagi dopolnjene pokojninske dobe nižjo pokojnino kot 85 % pokojninske osnove, se njen znesek, obračunan po dopolnjeni pokojninski dobi, poveča:

borcu NOV od 9. septembra 1943 do konca omenjenega leta za 60 odstotkov;

borcu NOV od leta 1944 — za 30 odstotkov;

borcu NOV od leta 1945 — za 10 odstotkov.

Zavarovanci — jugoslovanskemu državljanu, ki je bil po 6. aprilu 1941 ujet in interniran in ki se je v taboriščih vojnih ujetnikov ali političnih zapornikov oziroma internirancev brez presledkov aktivno in organizirano udeleževal dela za narodnoosvobodilno gibanje in se po vrnitvi iz taborišča postavil na razpolago narodnoosvobodilnemu gibanju in nadaljeval aktivno delo zanj, pa mu ta čas ni priznan dvojno, se pokojnina, uveljavljena na podlagi dopolnjene pokojninske dobe v manjšem odstotku kot 85 % pokojninske osnove, poveča za 30 %.

Pokojnina, povečana po drugem in tretjem odstavku tega člena, sme znašati največ 85 % pokojninske osnove.

Borc NOV iz prvega odstavka tega člena se računajo obdobja posebne dobe, ki se štejejo dvojno, v pokojninsko dobo enojno, če je to zanj ugodnejše.

41. člen

Družinskim članom borca NOV pred 9. 9. 1943, ki je po smrti izpolnjeval pogoje za priznanje starostne pokojnine po drugem odstavku 36. člena tega zakona, pa te pokojnine ni uveljavljal, sme posebna komisija, ki je določena v omenjenem členu, priznati pravico do družinske pokojnine, če so izpolnjeni pogoji za pridobitev družinske pokojnine (členi 26. do 33). Ta družinska pokojnina se odmeri od starostne pokojnine, ki bi šla takemu borcu, če bi jo bil za življenja uveljavljal.

42. člen

Pokojnine borcev NOV pred 9. 9. 1943 se usklajujejo enako kot pokojnine drugih zavarovancev.

Kot najnižja pokojninska osnova, po kateri se morajo vsako leto usklajevati pokojnine borcev NOV pred 9. 9. 1943, se vzame povprečje osebnih dohodkov delavcev v Jugoslaviji v prejšnjem letu.

43. člen

O izjemnem priznavanju pravice do pokojnine po drugem odstavku

36. člena in 41. členu odloča posebna komisija (drugi odstavek 36. člena) po podatkih o pokojninski dobi, ki si jih poprej preskrbi od pristojne skupnosti. Ta odločba je dokončna in na njeni podlagi odmeri skupnost po zakonu pripadajočo pokojnino.

44. člen

Borc NOV, ki so zavarovanci skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja drugih kategorij zavarovancev, zagotavljajo te skupnosti pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja v obsegu in ob pogojih, ki so zavarovancem — borcem zagotovljeni po tem zakonu.

45. člen

Določbe 36. do 39. člena ter 41. do 44. člena tega zakona prihajajo glede pridobivanja in določanja pravic v poštveh tudi za udeležence španske državljanske vojne (v nadaljnjem besedilu: španski borci). Španski borci so po tem zakonu zavarovanci, ki se jim čas, prebit v sestavi bivše španske republikanske armade dvojno šteje v posebno dobo. Španskemu borcu se v posebno dobo dvojno šteje tudi čas, ki ga je do 15. maja 1945 prebil v zaporu, taborišču ali internaciji, vendar ne pred 6. aprilom 1941, če je v zaporu, taborišču ali internaciji nadaljeval delo za narodnoosvobodilno gibanje, s pogojem, da se je po vrnitvi iz zapora, taborišča ali internacije postavil na razpolago narodnoosvobodilnemu gibanju in nadaljeval aktivno delo zanj.

46. člen

Določbe 36. do 44. člena tega zakona prihajajo glede pridobivanja in določanja pravic v poštveh tudi za zavarovance — udeležence narodnoosvobodilnega gibanja Grčije — jugoslovanske državljane, ki se jim ves čas od vstopa v narodnoosvobodilno gibanje Grčije oziroma od začetka aktivnega in organiziranega dela zanj do 15. maja 1945, vendar ne pred 6. aprilom 1941, brez presledkov dvojno šteje v posebno dobo, in sicer odvisno od dneva, ko so stopili v omenjeno gibanje oziroma ko so začeli zanj aktivno in organizirano delati.

47. člen

Zvezni zakon določa primere, obseg in način zagotavljanja povračila, ki pripada skladom pokojninskega in invalidskega zavarovanja za obveznosti, ki nastanejo v zvezi s pridobitvijo pravic in odmero pokojnine borcem NOV in borcem drugih kategorij ter njihovim družinskim članom, ki so jim te pravice zagotovljene po 35. do 46. členu tega zakona, in družinskim članom padlih borcev po 71. členu tega zakona. (Nadaljevanje v prihodnji številki)

Rešitve nagradne križanke oddajte najkasneje do 20. 10. 1972 v skrinjice pri vratarju ali pa pošljite v uredništvo glasila.

Na prostorih za odlaganje odpadkov večkrat najdemo tudi večje kose blaga. Kdo so ti brezvestneži, ki tako neodgovorno ravnaajo?